

'De voorschool gun je alle kinderen!'

Utrecht viert zeven jaar VVE met leidsters en leerkrachten

De gemeente Utrecht hield onlangs een conferentie voor alle leidsters en leerkrachten van de voor- en vroegschoolse educatie, om ze te bedanken voor hun inzet. 'Aanvankelijke scepsis is verdwenen. Leidsters en leerkrachten voelen zich echt toegerust om het maximale uit een kind te halen.'

Wat is VVE?

Voor- en vroegschoolse educatie is bedoeld voor kinderen van laagopgeleide ouders. Kinderen van autochtone ouders hebben recht op VVE als beide ouders geen vmbo-diploma hebben. Allochtone kinderen worden toegelaten als een van de ouders geen vmbo-diploma heeft. Deze peuters hebben een ontwikkelingsachterstand of lopen een verhoogd risico op een achterstand. Vaak gaat het om taalproblemen, maar er is ook aandacht voor bijvoorbeeld de motoriek. Peuters komen binnen op de voorschool, vergelijkbaar met een peuterspeelzaal. Ze zijn daar vier dagdelen per week. Een voorschoolgroep heeft twee gecertificeerde leidsters die samen voor de groep staan. Als een kind de kleuterleeftijd heeft bereikt, gaat het naar de voorschool. Dat is een kleuterklas van de basisschool die is gekoppeld aan de voorschool. De voorschool werkt met hetzelfde VVE-programma en heeft ook een extra leerkracht in de groep. Voor- en vroegscholen maken gebruik van speciale programma's. In Utrecht zijn dat Kaleidoscoop, Piramide, Taalrijk en Ko Totaal.

Zeven jaar geleden ging de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) in Utrecht van start, een programma om achterstanden, veelal op taalgebied, bij peuters en kleuters weg te werken. Inmiddels bezoekt bijna de helft van alle zogeheten doelgroeppeuters de voorschool.

Vindt VVE-coördinator Ina Vugts het een mooi resultaat?

'We gaan ongeveer gelijk op met de andere steden. Grote steden zijn over het algemeen verder met VVE dan de kleinere steden en dorpen. Hier zijn nu eenmaal meer doelgroeppeuters, de urgentie is er groter. Met de 48 procent die wij nu hebben zijn we natuurlijk gelukkig, maar we willen meer. We zijn gestart met lobbywerk vanuit de basisscholen, die aan voorscholen gekoppeld zijn. Op die manier kregen we de broertjes en zusjes van leerlingen binnen. Maar ook door bij speeltuinen te flyeren en via contacten in het welzijnswerk hebben we ouders kunnen bereiken. Het moeilijkste deel komt nu, nu moeten we de andere helft van de peuters met een achterstand de voorschool binnenhalen. Dat zijn de ouders die drempels ervaren. Ze staan verder weg van de maatschappij, weten er minder goed de weg, zien financiële drempels, ook al is de ouderbijdrage inkomensafhankelijk en relatief laag.'

Over welke ouders gaat het dan?

'Het gaat niet om een bepaalde groep of wijk. Soms zijn het gewoon praktische problemen waardoor hun kinderen niet naar de voorschool gaan. Voor een moeder met vier kinderen van wie er twee naar de basisschool moeten en één naar de voorschool kan het een hele opgave zijn om dat te organiseren.'

Hoe maak je ouders enthousiast om hun kinderen toch te brengen?

'Het gaat om de kracht van de overtuiging. De overtuiging dat VVE belangrijk is. Dat moet groeien. Zo is dat ook met het kleuteronderwijs gegaan. Kleuters zijn niet leerplichtig. Toch gaat slechts twee procent niet naar de basisschool. Zo zal het ook met de voorschool gaan.'

Maar de voorschool is er toch vooral voor kinderen met een taalachterstand?

'Bij autochtone gezinnen heerst inderdaad het beeld dat de voorschool er is voor peuters met taalproblemen. Terwijl het er juist om gaat het risico op een achterstand te verkleinen, wat voor achterstand dan ook. Een motorische achterstand bijvoorbeeld. Of een achterstand in algemene kennis.'

Hoe overtuig je autochtone ouders daarvan?

'VVE is een goed product, daar is onderzoek naar gedaan. Maar de leidsters en leerkrachten zijn de echte ambassadeurs. Hun enthousiasme voor VVE slaat over naar ouders. Het verkoopt zichzelf als het ware. Soms adviseren we ouders eens een kijkje te gaan nemen. Dan

'Ik moet vaak het woord wc met een plaatje uitleggen'

Asshan Joemman heeft veertien peuters in haar groep op de islamitische voorschool El Medina. De kinderen hebben nagevoeg allemaal een taalachterstand.

'Sommige kinderen die hier komen, begrijpen geen enkel Nederlands woord. Ik merk dat vooral Turkse ouders het belangrijk vinden dat hun kinderen eerst de eigen taal goed beheersen, voordat ze met hun kinderen thuis Nederlands spreken. Als ik zeg dat we in de kring gaan zitten, moet ik dat met een plaatje laten zien. Het woord kring, maar ook wc kennen ze meestal niet. Ik vind het goed dat VVE ook inhoudt dat we de ouders bij de voorschool betrekken. Een peuter is maar tien uur per week bij ons. Als hij de woorden die hij hier leert thuis niet herhaalt, bestaat het gevaar dat hij ze vergeet. Daarom krijgen hun ouders elke drie weken een boekje mee met daarin de woorden die de kinderen tijdens het nieuwe thema gaan gebruiken. Op die manier kunnen zij ze thuis ook gebruiken. En dat doen ze ook. Ouders zijn vaak juist erg gemotiveerd om te oefenen. Omdat we ze erbij betrekken. Het effect van het VVE-programma vind ik groot. Kinderen die eerst geen woord Nederlands spraken, maken als ze naar de basisschool hele zinnen.'

zijn ze helemaal om. Dan zien ze een rijke speelleeromgeving en gewone kinderen die plezier hebben.'

'Een kind is sneller geholpen'

Yvonne Berends is leerkracht van de voorschool op de Maaspleinschool. Ze heeft veertien kleuters in haar groep.

'Het verschil tussen kleuters die van de voorschool komen en andere kinderen is goed merkbaar. Kinderen van de voorschool hoeven niet meer te wennen, kunnen speelgoed delen en redden zich in een groep. VVE heeft ook voor meer faciliteiten gezorgd. We staan gedeeltelijk met z'n tweeën voor de groep, er zijn meer materialen. En de samenwerking met leidsters van de voorschool is waardevol. Voorheen kreeg ik wel eens kinderen binnen die beter op hun plek waren op een medisch kinderdagverblijf of in het speciaal onderwijs. Eer alle handelingsplannen af waren en er specialisten bij betrokken waren, waren we twee jaar verder. Nu wordt die zorgbehoefte al op de voorschool gezien, waardoor een kind snel geholpen wordt. Maar ik ben ook kritisch. Ik denk dat we hetzelfde hadden bereikt als gemengde groepen financieel toegankelijk waren gemaakt voor iedereen. Nu bestaat het gevaar dat je zwarte groepen krijgt, waar blanke ouders hun kinderen liever niet naartoe sturen. Jammer, want als autochtone en allochtone kinderen vanaf hun tweede jaar met elkaar omgaan, en hun ouders dus ook, werk je pas echt aan een betere samenleving.'

Heeft VVE het werk van leidsters – die voorheen op een 'gewone' peuterspeelzaal werkten – en onderbouwleerkrachten veranderd?

'Ze voelen zich vooral meer toegerust om het maximale uit een kind te halen. Zelfs de aanvankelijke scepsis van sommigen, die bang waren dat het allemaal wel erg schools zou worden, is verdwenen. Ze zien dat kinderen zich dankzij VVE beter kunnen ontwikkelen.'

Wat is het effect van VVE?

'Internationaal onderzoek bewijst dat VVE de kansen van een kind vergroot. Dat komt doordat kinderen al op de voorschool gewend raken aan de schoolse setting en schoolse rituelen. Ze gaan zich veilig voelen op school en dat komt hun prestaties ten goede. Het programma vergroot bovendien hun woordenschat en hun algemene kennis. Alles bij elkaar levert dat hogere schoolresultaten op. Kinderen krijgen de kans hun schoolcarrière anders in te richten.'

Een kind van de voorschool kan straks naar de havo in plaats van het vmbo?

'VVE haalt in ieder geval uit het kind wat erin zit.'

'Het klinkt schools, maar het blijft speels'

Diana Brantsma is leidster op de gemengde voorschool *Oei ik groei*. Ze heeft tien zogeheten doelgroeppeuters en vijf kinderen zonder achterstand onder haar hoede.

'Spelenderwijs lesgeven, dat is VVE. Aan de hand van de pop Puk reiken mijn collega Salima en ik woorden aan die te maken hebben met de thema's. Ook de ouders geven we, samen met hun kinderen, één keer per week les. Dat klinkt schools, maar uiteindelijk verschillen we nauwelijks van een peuterspeelzaal. Het blijft allemaal heel speels. Ik heb mijn baan in de kinderopvang met plezier ingeruild voor mijn werk op de voorschool. Het is bevredigend werk, ik zie de vooruitgang met eigen ogen. Als de kinderen eenmaal gewend zijn, dan gaan ze hard vooruit. Onze voorschool is een pilot. We onderzoeken hier wat de effecten zijn als kinderen die VVE nodig hebben in een groep zitten met peuters zonder achterstand. De ouders van die kinderen hoeven echt niet bang te zijn dat hun peuters hier geen extra uitdaging vinden als ze dat nodig hebben. Ook daar doen we iets mee. Bovendien maakt de voorschool de overgang naar de basisschool gemakkelijker. Achterstand of niet, ze hebben aardig wat stapjes voor op anderen.'

Utrecht heeft ook een gemengde voorschool, waar behalve de doelgroeppeuters ook andere kinderen naartoe gaan. Waarom?

'De gemengde voorschool is een pilot. Onderzoekers van de Universiteit van Utrecht bekijken of alle kinderen van VVE profiteren. Overigens ontbreken de financiële middelen helaas nog om ook echt alle kinderen naar de voorschool te laten gaan. Maar dat gunnen we ze wel.' •

